

Ny språklitteratur

PUBLIKASJONER FRA SPRÅKNEMNDENE

Att förstå varandra i Norden – språkråd till nordbor i nordiskt samarbete. Utgitt av Nordisk råd, Nordisk språksekretariat og Nordiska språk- och informationscentret 1993. 55 s. Skriftet gir råd om hvordan man kan unngå eller minske vanskelighetene med å kommunisere på nordiske språk. Til slutt er det en liste med ca. 400 ord som kan vaere vanskelige å forstå i dansk, norsk og svensk.

Bruk av fremmedspråk i undervisningen ved universiteter og høgskoler i Norge. Rapport fra en spørreundersøkelse. Norsk språkråd 1994. 33 s. Heftet kan kjøpast frå Norsk språkråd, Postboks 8107 Dep, N-0032 Oslo. Rapporten inneheld resultatata av ei spørjeundersøking Språkrådet sette i verk i 1993 med sikte på å kartlegge undervisning på framandspråk ved universitet og høgskular.

Íslendskur - føroyskur orðalisti. Islandsk - færøysk ordliste. Utgitt av Nordisk språksekretariat 1995. 74 s.

Kielikello, finska språkbyråns tidskrift, har som tidigare utkommit med fyra nummer. Tema för nummer ett är språket i läroböcker. Läroboksspråket diskuteras bl.a. av *Auli Hakulinen, Päivi Rintala, Lauri Lehtinen och Pirjo Karvonen*. Bland artiklarna i det andra numret av tidskriften kan nämnas *Päivi Rintalas* artikel om finska språknämndens verksamhet och roll inom språkvården och *Ulla Tiiriläs* artikel om svårigheterna att skriva könsneutralt. Tema för nummer tre är ordböcker och först och främst den stora finska basordboken "Suomen kielen perussanakirja", vars sista del kom ut i maj 1994. *Risto Haarala*, huvudredaktör för ordboken, jämför i en artikel ordboken med dess föregångare "Nykysuomen sanakirja", *Marja Lehtinen* diskuterar ordbokens normer, *Eija-Riitta Grönros* tar upp stilistiska frågor och *Riitta Eronen* behandlar ordböjning.

Nummer fyra av tidskriften diskuterar främst namnfrågor. *Eeva Maria Närhi* skriver om utländska namn i finsk text, *Saara Welin* tar upp frågan om hur man i finskan skall handskas med namn på utländska byggnader och *Päivi Vainiomäki-Tandu* skriver om invånarbetesckningar. De flesta nummer innehåller också litteraturpresentationer, språkliga rekommendationer och avdelningar för insändare.

Kieliviesti, Sverigefinska språknämndens tidskrift, har som tidigare utgivits med fyra nummer. Nummer ett innehåller bl.a. en artikel om den nyutkomna finska basordboken (Suomen kielten perussanakirja) vars tredje och sista del kom ut 1994 och en redogörelse för begreppen *anhålla* och *häkta*. I nummer två ingår en artikel om Finnmarks finska befolkningsgrupp, kvenerna, en presentation av de finska benämningarna på Sveriges landskap och en förteckning över de svenska landskapsfiskarna. Nummer tre domineras av förslaget från svenska utbildningsdepartementet om särställning för finska språket i Sverige och en utredning från finska undervisningsministeriet om grammatikens ställning och form i undervisningen i finska som modersmål. Vidare ingår en svensk-finsk förteckning över valar. I nummer fyra ingår en svensk-finsk förteckning över EU-termer, en artikel om översättningen av ordboken *LEXIN – språklexikon* för invandrare till finska och en presentation av översättning av tv-nyheter från svenska till finska.

Kotsinas, Ulla-Britt. Vrålbedårisk. En bok om flickslang. Astrid Brismans slangordbok 1932. Svenska språknämndens skrifter 78. Norstedts 1994 173 s. (Se anmälan s. 136.)

LexicoNordica 1. Tidsskrift om leksikografi i Norden. Utgitt av Nordisk forening for leksikografi i samarbeid med Nordisk språksekretariat. 1994. 333 s. Det første nummeret i denne serien tar opp temaet allmenne enspråklige ordbøker i Norden. Dessuten er det anmeldelser av en rekke ordbøker.

Nordiske studier i leksikografi II. Utgitt av Nordisk forening for leksikografi i samarbeid med Nordisk språksekretariat.

Redigert av Anna Garde og Pia Jarvad. København 1994. 303 s. Boka er en rapport fra en konferanse om leksikografi i Norden, som ble holdt i København 11.-14. mai 1993. Den inneholder så godt som alle foredragene som ble holdt på konferansen (ca. 30), og emnene spenner over et vidt felt, fra ordsamlinger på dialekt til datamaskinstøttet leksikografi. Rapporten kan bestilles fra Nordisk språksekretariat.

Nyt fra Sprognævnet. 1994 nr. 1-4. +16 s. +16 s. +16 s. + 20 s. Hvert nummer inneholder et utvalg af sproglige spørsmål til nævnet, bogomtaler og artikler om sproglige forhold. Af årgangens artikler kan nævnes: *Fritz Larsen*: Engelsk indflydelse på dansk – et tilbud man kan afslå?, *Arne Hamburger*: Hvidbøger og andre "farvebøger" (nr. 1), *Vibeke Sandersen*: Hønsestrikk, *Anne Duekilde*: Blområdden, *Birgitta Lindgren*: vi kan redan danska och norska! (nr. 2), *Vibeke Sandersen*: Omkring omkring (nr. 3). Nr. 4 er et 10-års-register til årgang 1985-1994.

Oittinen, Hannu: *Viro-suomi-viri sanaopas* (estisk-finsk-estisk ordliste). Utgitt av Nordisk språksekretariat 1994. 44 s.

Språkkurieren er eit blad Norsk språkråd gjev ut særskilt med tanke på pressefolk med informasjon om rettskriving og andre språkspørsmål. Bladet inneheld korte artiklar om emne som er knytte til praktisk språkbruk: riktig og galen bruk av ord og uttrykk, syntaks, rettskriving, geografiske namn, språkleg bilettbruk, etymologi osv. Bladet er på fire sider og kom med fire nummer i 1994.

Språknytt, meldingsblad for Norsk språkråd, kom i 1994 som vanleg ut med fire nummer, på til saman 84 sider. Språknytt inneheld informasjon om arbeidet i Norsk språkråd, bokmeldingar, spørjespalte osv. Mellom artiklane i 1994 kan vi nemne: nr. 1: *Dag Gundersen*: Om å bruke ordbøker, nr. 2: *Eric Papazian*: Skal det være noe vindus-skitt? Om sammenblanding av sje- og kje-lydene blant barn og ungdom, nr. 3: *Trond Lundberg*: Med andre ord. Om tabufelter og eufemismer, nr. 4: *Francine Girard, Chantal Lyche, Kjell Mellingen*: Ny språklov i Frankrike

Språkvård, Svenska språknämndens tidskrift, har som tidigare utkommit med fyra nummer. I nr 1 berättar Catharina Grünbaum om sina erfarenheter som korrekturchef och språkvårdare vid Dagens Nyheter; Svenska Läkaresällskapets språkvårdare Hans Nyman redogör för hur *epidemi* används inom medicinskt fackspråk; Gun Widmark tar upp frågan hur våra riksspråkliga uttalsvanor har uppstått; Lars-Gunnar Andersson recenserar Erik Anderssons "Grammatik från grunden". I nr 2 redogör Christina Melin-Köpilä för sin undersökning av provinsialismer i svenskt elevspråk; numret innehåller också en lista med nya ord. I nr 3 redogör Per Henningsson för sitt arbete med den nya namnlängden (1993) i den svenska almanackan och för tidigare namnlängder; Anita Hallberg frågar om man kan bedriva språkforskning på riksdagsprotokollet med tanke på att detta redigeras; Lennart Berglund redogör för ett seminarium om fel i tryckta texter; Sven Pihlström återkommer till frågan om konjunktiven är en levande kategori i svenskan; Brita Swahn presenterar en undersökning om begripligheten i försäkringskassans mallbrev. I nr 4 utreder Claes Garlen nämndens rådgivning i uttalsfrågor; Jan Svanlund diskuterar bruket av ordet *verkligheten*; Åsa Moberg tar upp tokiga avstavningar i pressen med en lång exempellista; Sture Allén har en kommentar till artikeln i nr 3 om den nya namnlängden; numret innehåller också ett register till *Språkvård* 1990-1994. Dessutom ingick i varje nummer avdelningar för insändare, frågor och svar samt korta anmälningar av nyutkommen litteratur.

Statsnavne og nationalitetsord. Nordisk språksekretariat/ Novus forlag 1994. 39 s. Heftet inneholder en liste over danske, norske, svenske, finske og islandske navn på stater med tilhørende innbyggerbetegnelser og nasjonalitetsadjektiver. Listene er i samsvar med de formene som språknemndene i Norden anbefaler.

Statsspråk er eit blad som Norsk språkråd gjev ut. Det er retta særskilt mot tilsette i statsadministrasjonen og andre med tilbod om språkleg hjelp og rettleiing. Tanken er å drøfte konkrete språkbrukstilfelle og å gje råd og vink om god språkbruk og praktiske hjelpemiddel. Bladet er på fire sider og kom med to nummer i 1994.

Skandinavisk ordbok. Utarbetad av Birgitta Lindgren, Skirne Helg Bruland, Allan Karker och Ståle Løland. Utgiven i samarbete med Nordiska språksekretariatet 1994. 351 s. Ordboka består av tre separata lister: en med danske oppslagsord, en med norske (bokmål og nynorsk) og en med svenske, til sammen ca. 10 000 oppslagsord. Listene konsentrerer seg om vanlige ord som er vanskelige å forstå, eller som lett fører til misforståelser. (Se egen artikkel s. 91.)

Språkbruk, den finlandssvenska språkvårdens tidskrift, har som tidligere utkommit med fyra nummer. Det första numret innehåller en artikel av *Tove och Sten Palmgren* om EU- och EG-terminologi. I artikeln ingår en finsk-svensk-engelsk ordlista. I samma nummer ingår också en artikel av *Henrik Grönqvist* som redogör för språket i rättegångsreferat. I slutet av artikeln ingår en finsk-svensk ordlista. Numret innehåller dessutom ett inlägg av *Peter Slotte* om den finlandssvenska användningen av ordet *tuppen* i betydelsen 'avträde', och ett inlägg av *Andres Nütepold* om mediernas användning av orden *emigrant* och *flyktning*. I nummer två skriver *Birger Thölix* om det standardiserade språket och den standardiserade debatten i massmedierna, *Chris Silverström* behandlar centrala ord och formuleringar i valsammanhang, *Anna Maria Gustafsson* redogör för sopsorteringsstermer och därtill ingår en artikel om databaser och informationssökning inom biblioteksvärlden skriven av *Robin Fortelius*. Artikel avslutas med en finsk-svensk-engelsk ordlista. *Chris Silverströms* artikel "Bland pulpeter, roskisar och jättekiva käringar" i nummer tre av tidskriften handlar om finlandssvenska språkdrag i elevtexter. I samma nummer diskuterar *Lars Huldén* ortnamnsdebatten i massmedierna. I årets sista nummer redogör *Mikael Reuter* för redigeringsprinciperna för den nytgivna uttalsordlistan och *Annica Törmä* presenterar en kartläggning av de nordiska tolkarna. Numret innehåller dessutom ett register över ord och uttryck som ingått i tidskriften under perioden 1990-1994. Alla nummer innehåller språkfrågor i urval och anmälningar av nytkommen litteratur.

Svensk uttalsordlista. Se s. 123

Danmark

Af Vibeke Sandersen og Jørgen Schack

ARK. Sproginstitutternes arbejds-papirer. Handelshøjskolen i København. Distr.: Det Erhvervsproglige Fakultet, Handelshøjskolen i København, Dalgas Have 15, 2000 Frederiksberg.

I perioden januar 1994-december 1994 er der udkommet 7 numre (71-77), bl.a. Studier i Fagsproglig Grammatik og Pragmatik (ARK 71, 64 s.), *Theis Riber mfl.*: Rapport over undersøgelser i det danske gentekniske korpus (ARK 72, 100 s.), *Mette Hjort-Pedersen*: Testamenter, Oversættelse og Vellykkethed. Pragmatiske og kommunikative faktorer. (ARK 75. 144 s.) og *Michael Herslund mfl.*: Leksikon og Verden. Indlæg fra forskningsseminar på Hotel Hvide Hus i Køge den 30.-31. maj 1994. (ARK 76. 119 s.)

Bergenholtz, Henning og Sven Tarp: Manual i fagleksikografi. Udarbejdelse af fagordbøger. Problemer og løsningsforslag. Systime, Danmark 1994. 320 s.

Denne håndbog er resultat af et delprojekt vedrørende området fagleksikografi, som indgår i et forskningsprojekt, "oversættelse af fagsproglige tekster", der har modtaget støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd i perioden 1990-1993. Bogen henvender sig til brugere uden større kendskab til teoretisk leksikografi. Den kan ifølge forfatterne bruges både til gennemlæsning og som opslagsværk. Den består af 15 kapitler, af hvilke det sidste er en bibliografi over anvendte ordbøger og fagteoretiske skrifter. Kapitel 3 giver det teoretiske fundament, de fagleksikografiske grundproblemer, nemlig leksikografiske grundbegreber, distinktionen mellem almensprog og fagsprog, fagordbøgernes funktion, fagleksikografien som felt og brugen af edb. Desuden er det værd at nævne et kapitel om centrale fagordbogstyper, et om selektionen, et om relevante sproglige oplysninger, et om faglige oplysninger, et om en fagordbogs byggede eller elementer, et om dens struktur.

Danske Folkemål. 35. bind. C.A. Reitzels Forlag, København 1993. 348 s.

Bindet indeholder *Asgerd Gudiksen*: Suffikset *-vorn* i de danske dialekter, og *Bent Jul Nielsen og Magda Nyberg*: Tale-sprogsvariationen i Odder kommune. II. Yngre og ældre rigsmålsformer i sociolingvistisk belysning.

Danske Folkemål. 36. bind. C.A. Reitzels Forlag, København 1994. 120 s.

Af bindets indhold kan nævnes: *Erik Møller*: Jeg ved ikke om jeg mente det, men jeg sagde det. Om gengivelse af tale i fortællinger, og *Hans Jørgen Ladegaard*: Sociale stereotyper som determinative faktorer i evalueringer af dansk talesprog.

Danske Studier 1994. C.A. Reitzels Forlag, København 1994. 191 s.

Af bindets indhold kan med henblik på Sprognævnets arbej-
de særlig fremhæves: *Henrik Galberg Jacobsen*: Sprogændringer og sprogvurdering. Om nogle aktuelle engelskinspire-rede ændringer i dansk og om vurderingen af dem, *Inge Lise Pedersen*: Kurt Braunmüller und Willy Diercks (red.): Nieder-deutsch und die skandinavischen Sprachen, *Allan Karker*: Ord-bog over det Danske Sprog. Supplement. Første bind: A (Aa) – Bh, *Frans Gregersen*: Ole Togeby: PRAXT, Pragmatisk tekst-teori 1-2, *Poul Lindegård Hjorth*: Stig Örjan Ohlsson: Urban Hiärnes Oförgriplige Tanckar ... angående thet Svenska Språkets rätta Skrifj-arth, samme: Stig Örjan Ohlsson: Språk-forskaren Urban Hiärne, og *Henrik Andersson*: Hans Holmberg: Kunstens veje over Sundet. Om svensk-danske kultur møder.

Eisenberg, Michael: *Skriv dansk der dur. Håndbog i skriftlig kommunikation*. Børsen Bøger, København 1994. 151 s.

Bogens formål er at blive standardværk om virksomheders skriftlige kommunikation. Den kritiserer eksisterende bøger om skriftlig kommunikation i bredere forstand for at de gør sprogbehandlingen til hovedsagen. I modsætning hertil gennemgår denne bog først kommunikationens grundbegreber med hovedvægten på hvad der står på spil for afsender og modtager,

deres interesser og standpunkter. Sproget har iflg. forfatteren en etisk og en æstetisk dimension. Den foreliggende bog lægger hovedvægten på den etiske. De grundlæggende manøvrer ved udformningen af et forretningsbrev gennemgås: adressering, datering, underskrift og stil. Der er et afsnit om layout, et om kommativering. Dernæst gennemgås andre skriftlige procedurer: telefonbeskeder, interne notater og telefaxer. Derpå følger et afsnit om udformningen af rapporter, set i relation først til projekter, så til reklamationer. Derpå gennemgås den skriftlige kommunikation i forbindelse med jobbesættelser. Bogen slutter med en gennemgang af forskellige former for intern og eksternt kommunikation: personale- og firmablade, pressemeddelelser og direct marketing. Endelig er der et afsnit om brug af edb.

Fagsproglig kommunikation. Redigeret af Annelise Grinsted. Handelshøjskole Syd, jubilæumsskrift, bind 3. Samfundslitteratur 1994. 174 s.

Jubilæumsskriftet er koncentreret om de erhvervsproglige institutters overordnede forskningstema, de enkelte bidrag falder inden for dette temas forskningsprogrammer. Af særlig interesse for sprognævnarbejdet er programmerne Databaser til faglig information og Datamatstøttet oversættelse. Af bidragene er der i denne sammenhæng særlig grund til at nævne *Birgitte Norlyk*: Fagsproglig kommunikation eller miskommunikation, *Gert Engel*: Entydighed og (ikke) flertydighed, der handler om terminologi, *Hanne Ruus*: Æbler og appelsiner, der handler om prototyperne, dvs. de særlig gode eksempler i en kategori, *Bodil Nistrup Madsen*: Begrebssystemer og vidensmodellering, og *Dorthe Duncker*: Er skrivestøttesystemer til at regne med? Her behandles et programs mulighed for at tolke Retskrivningsordbogens oplysninger.

Garde, Anna og Pia Jarvad (red.): Nordiske Studier i Leksikografi II. Rapport fra Konference om Leksikografi i Norden 11.-14. maj 1993. Skrifter udgivet af Nordisk Forening for Leksikografi. Skrift nr. 2. København 1994. 303 s. Distr.: Nordisk Sprogsekretariat, Postboks 8107 Dep, N-0032 Oslo.

Rapporten indeholder de fleste af de foredrag der blev holdt på den anden konference om leksikografi i Norden, som fandt sted på Handelshøjskolen i København 11.-14.5.1993. Af de mange bidrag kan nævnes *Ulla Clausén: Idiom och variation*, *Anne Duekilde: Om datering af ordene i dansk*, *Dorthe Dunker og Ole Norling-Christensen: Genbrug af ordbogsdata*. En dansk ordbank, *Sv. Eegholm-Pedersen: ODS-Supplementet*. Præsentation af bind 1: A (Aa)-Bh. 1992. *Birgitta Lindgren: Skandinavisk ordbok*. Rapport från ett pågående projekt, *Kristina Nikula: Vart tog Svensson vägen? Om ordböcker och proprier*.

Gottlieb, Henrik: Tekstning. Synkron billedmedieoversættelse. DAO, Danske Afhandlinger om Oversættelse, nr. 5. Center for Oversættelse, Københavns Universitet, København 1994. 309 s.

Bogen er den første større afhandling på dansk om tekstning, med særligt henblik på teksten tv-oversættelse. Afhandlingen falder i tre dele: en fremstillende del, hvori emnet tekstning belyses fra forskellige vinkler, en bibliografisk del, der bl.a. indeholder en international bibliografi over tv-, biograf- og videotekstning, og en summerende del med en dansk sammenfatning, et engelsk resumé og et emneindeks.

Hansen, Erik: Det nordiske sprogfællesskab. I: Skandinavistisk Füzetek. Papers in Scandinavian Studies 6. Budapest 1994, s. 183-193.

I sin artikel om det nordiske sprogfællesskab beskriver Erik Hansen forudsætningerne for den såkaldte semikommunikation der finder sted mellem de tre centralskandinaviske sprog, dansk, norsk og svensk. Ved semikommunikation forstås det at personer kommunikerer ved hjælp af forskellige sproglige koder, fx når en dansker taler dansk til en svensker som svarer igen på svensk.

Hansen, Erik og Jørn Lund: Kulturens Gesandter. Fremmedordene i dansk. Munksgaards Sprogserie, København 1994. 155 s.

Bogen henvender sig til et bredere publikum af sprogligt interesserede. Den tager udgangspunkt i den aktuelle stærke påvirk-

ning fra engelsk og amerikansk. Dens grundholdning er at fremmedordene er et gode; de fordærver ikke vores sprog, men beriger det. Antallet af fremmedord kan undertiden reduceres i den enkelte tekst, ikke i sproget som helhed. Bogen er metodisk, har overvejelser over hvad et fremmedord er, og hvilke typer af lån der findes. Den er historisk, giver et overblik over de fremmede sprogs påvirkning af dansk fra oldtid til nutid. Fremmedordenes udtale, stavning og bøjningsforhold gennemgås. Bogen slutter med en gennemgang af purismens historie i Danmark. Hvert kapitel slutter med henvisninger til litteratur om det gennemgåede tema. Bogen er forsynet med et fyldigt ord- og sagregister.

Hermes. Tidsskrift for Sprogforskning. 12-1994 og 13-1994. Redigeret af Henning Bergenholtz mfl. Udgivet af det Erhvervssproglige Fakultet, Handelshøjskolen i Århus. 229 s. + 376 s.

Af indholdet kan nævnes: *Orla Vigsø*: Erik Hansen: Rigtigt dansk. 2. rev. udg. København: Hans Reitzels forlag, 1993, *Henning Nøлке*: Michael Herslund (ed.): Word Order. Two studies on central issues in the syntax of Danish and French. Copenhagen Studies in Language 15. Copenhagen: Handelshøjskolen Forlag, 1992, *Ole Lauridsen*: Grethe Hjorth: Dansk-Tysk Ordbog. Undervisning (Gyldendals røde undervisningsbøger). København: Gyldendal, 1993, *Orla Vigsø*: Lars Vikør: The Nordic Languages. Their Status and Interrelations. Oslo: Nordic Language Secretariat/Novus Press, 1993, og *Jens Erik Mogensen*: Ordbog over det danske sprog. Suppl. Første bind A (Aa) – Bh. København: Gyldendal. Det Danske Sprog og Litteraturselskab, 1992 (12-1994); *Jørg Asmussen*: The Text Corpus and Corpus Retrieval System of The Danish Dictionary, *Tove Brejnbjerg Christensen*: Allan Karker: Dansk i EF – en situationsrapport om sproget. Nordisk Sprogsekretariats Skrifter 16. København: Gad, 1993, samme: Henrik Galberg Jacobsen og Mogens Gradenwitz (red.): Komma – hvornår og hvorfor? En debatbog om kommatering. Dansk Sprognævns skrifter 20. I kommission hos Dansk lærerforeningen, 1993, *Morten Pilegaard*: Dansk lærerforeningen: NyS 18. Samtaleanalyse. København: Nyt Nordisk Forlag, 1994, *Sven Tarp*:

Gads Lille Leksikon. København: Gad 1993, og EmneLeksikon Basis. København: Høst & Søn, 1993, og *Orla Vigsø*: Rudolf Rysted: Retorik. Lund: Studentlitteratur, 1993 (13-1994).

Lundquist, Lita: Oversættelse. Problemer og strategier, set i tekstlingvistisk og pragmatisk perspektiv. Samfundslitteratur, Frederiksberg 1994. 108 s.

Bogen indeholder tre kapitler med overskrifterne: "Oversættelsesenhederne", "Oversættelsesprocessen og dens tre faser", og "Oversættelsesstrategierne".

Herslund, Michael (red.): Noun Phrase Structures. Copenhagen Studies in Language 17. Udgivet af Det Erhvervsproglogiske Fakultet, Handelshøjskolen i København. Samfundslitteratur, København 1994. 138 s.

Af bindets indhold er der særlig grund til at nævne *Torben Thrane*: NP-Structure and Computation, *Per Anker Jensen*: Genitive Phrases in Danish, og *Stig Johansson*: Niels David- sen-Nielsen: Tense and Mood in English (omtalt i Sprog i Norden 1992, s. 131).

I Tekstens Tegn. Redigeret af Jørgen Hunosøe og Esther Kielberg. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. C.A. Reitzels Forlag, København 1994. 150 s.

Denne samling af handlinger og artikler annonceres som første bind i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs skriftserie ORD & TEKST. Bogen præsenterer forskellige synspunkter på tekstkritik og editionsteknik. Den indledende artikel er en oversættelse af *dr. Winfried Woesler*: Entstehung und Emendation von Textfehlern: Hvordan tekstfejl opstår og udbedres. Af de øvrige bidrag kan nævnes *Britta Orlík Frederiksen*: Håndskriftet og stamtræet, om den genealogiske metode, *Jørgen Hunosøe og Esther Kielberg*: N'et eller r'et? Overvejelser om principper for tekstudgivelse samt *Torben Nielsen*: Om brevudgaver og kommentarer hertil.

Johansen, Jørgen Dines og Svend Erik Larsen: Tegn i brug. Amanda, København 1994. 329 s.

Bogen, som er en introduktion til semiotik, indeholder seks

kapitler med overskrifterne: "Kode og struktur – fra forskel til betydning", "Tegn – fra spor til ord", "Diskursanalyse – tegn, handling, hensigt", "Handling – interaktion bliver til fortælling", "Tekst – fra elementstruktur til dialogstruktur" og "Natur og kultur – fra ting til tegn". Derudover indeholder bogen en liste over vigtige semiotiske begreber og et afsnit med biografier over de vigtigste personer som har bidraget til semiotikken i det 20. århundrede.

Jørgensen, J. Normann og Kjeld Kristensen: Moderne sjællandsk. En undersøgelse af unge sjællænderes talesprog. Institut for Dansk Dialektforskning publikationer, serie A, nr. 32. C.A. Reitzels Forlag, København 1994. 250 s.

Udgivelsen er første rapport om projektet Sjællandsk regionalsprog – en længdeundersøgelse, der er et af projekterne under initiativområdet Dansk talesprog i dets variationer, iværksat af Statens Humanistiske Forskningsråd i 1986. Undersøgelsens formål har været at beskrive sjællandsk regional-sprog. Rapporten diskuterer først regionalsprogsbegrebet, gør dernæst rede for formålet med undersøgelsen, som dels er at beskrive sjællandsk regionalsprog som sprogsystem, dels at beskrive variationen inden for de unge sjællænderes regional-sprog. Dernæst gøres der rede for den anvendte metode og undersøgelsens resultater. Der konkluderes at de unge sjællænderes regionalsprog ligger meget tættere ved rigsmål end de hidtil beskrevne danske regionalsprog.

Jørgensen, Charlotte mfl.: Retorik der flytter stemmer. Hvordan man overbeviser i offentlig debat. Gyldendal, København 1994. 453 s.

Bogen er resultatet af et forskningsprojekt. På grundlag af tv-debatterne Bytinget er det undersøgt hvilken form for argumentation der overbeviser i en offentlig debat. Bogen starter i retorikkens synlige overflade, stemmen og kropssproget, og bevæger sig derfra gradvis ned i argumentationens indhold for derfra at hæve sig op i de helt overordnede strategiske lag. Spørgsmålet om debattørernes effekt på modtageren er undersøgt objektivt vha. afstemningsresultaterne. Et kapitel handler

om ideologisk argumentation, et følgende om forholdet mellem kvalitet og effektivitet i argumentationen. Til sidst sammenfattes de karakteristiske træk ved en vinders argumentation.

Mål & Måle. 17. årgang, nr. 1-4. Redigeret af Erik Hansen, Ole Togeby og Carsten Elbro. 1994. 32 s. + 32 s. + 32 s. + 32 s.

Numrene indeholder – ud over spørgebrevkassen "Sproglighed" – artikler af bl.a. *Børge Spang-Thomsen*: En sprælsk endelse, *Henrik Jørgensen*: Gamle gader – nye navne, *Allan Karker*: En ny dansk sproghistorie (nr. 1), *Erik Hansen*: Det danske sprogs ringhed – eller de dansktalendes ringe kendskab til deres eget sprog, *Hans Christophersen*: Om edb-forkortelser (nr. 2), *Thomas Bredsdorff*: Nej til modernisering, ja til retskrivning. Om Holberg i brug, *Jørgen Hunosøe og Esther Kielberg*: Længslen efter det forståelige. Synspunkter på klassikerudgivelser, *Erik Hansen*: Christian én, to, tre, fire, *Ebbe Spang-Hanssen*: Computer-retorik (nr. 3), *Elisabeth Arnbak*: Er morfemdeling mord? Principper for et undervisningsmateriale, der kan støtte udviklingen af en alternativ læsestrategi hos ordblinde, *Erik Hansen*: Apostrophitis furiosa danica, *Bent Søndergaard*: Er det nu så vigtigt med den stavfærdighed? (nr. 4).

NyS 18. Nydanske studier & almen kommunikationsteori. Samtaleanalyse. Redigeret af Anne Holmen mfl. Dansk lærerforeningen, København 1994. 126 s.

Tidsskriftet NyS er efter en længere pause vendt tilbage med en ny redaktion og et nyt layout. Det første nummer af det nye NyS har samtaleanalyse som tema og indeholder bidrag af bl.a. *Jens Allwood*: Nogle perspektiver på talesprogsforskning, *Jakob Steensig*: På tur i talens sprog, *Berit Heer Henriksen*: Uhøfligt direkte eller udemokratisk indirekte, og *Lisbeth Falster Jakobsen*: Anmeldelse af Ole Togeby: PRAXT (omtalt i Sprog i Norden 1994, s. 161).

NyS 19. Nydanske studier & almen kommunikationsteori. Redigeret af Anne Holmen mfl. Dansk lærerforeningen, København 1994. 124 s.

NyS 19 indeholder følgende bidrag: *Frans Gregersen*: Hvor

dansk?, *Eli Fischer-Jørgensen*: Fonetik og fonologi, *Steen Jansen*: Om tekstanalyse 25 år efter, *Esther Glahn*: Når den ene samtalepartner ikke er dansker, *Ole Togeby*: Anmeldelse af Erik Møller: Mundtlig fortælling. Fortællingens struktur og funktion i uformel tale (omtalt i *Sprog i Norden* 1994, s. 157), *Inge Lise Pedersen*: Anmeldelse af Jørn Lund: Med sproget som indsats (omtalt i *Sprog i Norden* 1994, s. 156-157), og *Carol Henriksen*: Anmeldelse af Allan Karker: Dansk i EF. En situationsrapport om sproget (omtalt i *Sprog i Norden* 1994, s. 154).

Osted, Eigil: *Reklamens sprog*. Forlaget Creaps, København 1994. 125 s.

Bogen henvender sig til firmaer der ofrer penge på reklame. Dens udgangspunkt er at der spildes store summer på virkningsløse reklame. Teorien om at mennesker læser efter princippet "mindst mulig anstrengelse" er baggrund for den følgende gennemgang af en god brochure og andre reklamer. Denne munder ud i 14 gode råd om layout og sproglig tilgængelighed. Et følgende kapitel omhandler marketing som en totalitet der ikke bare er reklame. Et kapitel handler om at finde frem til opinionsdannerne, der er mest virkningsfulde at påvirke. En række myter om hvad virkningsfuld reklame er, gennemhulles. Argumentationen bygger hele vejen igennem på konkrete eksempler.

Pagh, Jørgen: *SprogBogen – en bog om verdens sprog og deres slægtskab*. Forlaget Juvelen, Bagsværd 1994. 163 s.

Størstedelen af bogens indhold udgøres af en oversigt over verdens sprog. Bogen indeholder desuden et indledende kapitel med overskriften "Hvad er sprog – og hvor kommer de fra?" og en oversigt over verdens lande med oplysninger om sprogforhold i de enkelte lande.

RASK. Internationalt tidsskrift for sprog og kommunikation. Vol. 1, October 1994. Odense University Press, Odense 1994. 126 s.

Af særlig interesse i det første nummer af tidsskriftet RASK er *Fritz Larsen*: More than Loan-Words: English Influence on Danish, og *Ljudmilla Lokshtanova*: Forbindelser med 'ville' og 'skulle' i det danske verbums paradigme.

Sociolingvistiske temaer. Festskrift til professor Mogens Baumann Larsen. Institut for Kommunikation, Aalborg Universitetscenter, december 1993. 95 s.

Den indledende artikel af Frans Gregersen handler om Sociolingvistikens betydning. Den tegner et billede af Mogens Baumann Larsen som den der introducerede denne videnskab i Danmark, omtaler milepæle i sociolingvistikens historie og hovedpunkter af dens teori. Andre artikler behandler enkelttemaer fra sociolingvistikken. Festskriftet slutter med en bibliografi over Baumann Larsens produktion.

SPRINT. Sproginstitutionernes tidsskrift. 1994, nr. 1-2. Udgivet af Handelshøjskolen i København, 64 s. + 64 s. Distr.: SPRINT, Handelshøjskolen i København, Dalgas Have 15, DK-2000 Frederiksberg.

Af særlig interesse er: *Henrik Galberg Jacobsen*: I åndernes rige (del II), oprindelig offentliggjort i *Nyt fra Sprognævnet* 1992/3, og *Per Durst Andersen*: Sproglige supertyper (del II) samt en række bogomtaler, således: *Iørn Korzen*: Red.: Giovanni Måfera mfl.: *Dansk-Italiensk Ordbog*, *Rie Bülow-Møller*: *NyS 18: Samtaleanalyse*, og *Søren Kaas Andersen*: Red.: *Henrik Galberg Jacobsen og Mogens Gradenwitz*: *Komma – hvornår og hvorfor?*

Sprog og Samfund. *Nyt fra Modersmål-Selskabet.* 12. årgang, 1994, nr. 1-4. 8 s. + 16 s. + 8 s. + 16 s. Redigeret af Rasmus Bjørgmose.

Af særlig interesse i den foreliggende årgang er *Erik Hansen*: *Allan Karker*: *Dansk i tusind år. Et omrids af sprogets historie* (omtalt i *Sprog i Norden* 1994, s. 154-155) (nr. 1), *Bent Pedersbæk Hansen*: *En hvidbog om kommaet*, *Torben Høst*: *En teknikers omgang med pausekommaet* (nr. 2), *Inger M. Olsen*: *Om at undervise i dansk i USA* (nr. 3), *Lars Henriksen*: *At tale udenlandsk – på dansk* (nr. 4).

Sprogbrug og Sprogvalg blandt Indvandrere i Norden. Københavnerstudier i tosprogethed. Bind 22 og 23. Bind I: Gruppebeskrivelser. Bind II: Temaartikler. Redigeret af S. Boyd mfl.

Danmarks Lærerhøjskole, København 1994. 182 s. og 126 s.

De to bind udgør tilsammen rapporten over en fællesnordisk undersøgelse: Nordens indvandrersprogs udvikling, der fandt sted 1988-92. Bind I beskriver resultaterne af en interviewundersøgelse med 276 meddelere fordelt på ni nationale grupper omfattende vietnamesisktalende vietnamesere i Bergen og Helsingfors, tyrkisktalende tyrker i Køge og Göteborg, engelsktalende nordamerikanere i Göteborg, Helsingfors og København og finsktalende finner i Finmarken og i Göteborg. Blandt de tematiske artikler i bind II er der særlig grund til at nævne

S. Boyd: Sociala nätverk och den nordiska språkkontakten samt A. Holmen & J.N. Jørgensen: Forældreholdninger til skole og sprogbrug.

SPRÅU. *Sprogvidenskabelige Arbejdsrapporter fra Aarhus Universitet 1, 1994*. Det Humanistiske Fakultet, Aarhus Universitet, Århus 1994. 167 s. Distr.: Aarhus Universitetsforlag, Bygning 170, Aarhus Universitet, 8000 Århus C.

Typiske bidrag i det nye tidsskrift fra Aarhus Universitet er ifølge de redaktionelle oplysninger "*work in progress*, midtvejsrapporter, pilotrapporter og refleksioner over igangværende eller afsluttet arbejde". Af særlig interesse er *Lars Trap-Jensen*: Grammatisk subjekt – en universel funktion?, *Jakob Steensig*: Overvejelser om talesprogsgrammatik, *Erik Hansen og Lars Heltoft*: Grammatik over det danske sprog, *Ole Togeby*: Mentale og positive grammatiske kendsgerninger, og *Christian Becker-Christensen og Peter Widell*: Et grammatikprojekt.

Tidsskrift for Sprogpsykologi. 2. årgang, nr. 1, 1994. 55 s. Redaktion Lars Henriksen og Marie Louise Qvist. Distr.: Marie Louise Qvist, Stationsvej 20, 2980 Kokkedal.

Dette nummer af tidsskriftet har patologisk sprogbrug som tema og indeholder følgende artikler: *Lars von der Lieth*: På deres betingelser, *Marie Louise Qvist*: Sproget som non-kommunikation. Nogle aspekter af autisters sprog og virkelighed, *John Maul*: Sindets fantastiske virkelighed, og *Lars Henriksen*: Skizofrenesisk. Et sprog af citater.

FINLAND

Av Peter Slotte och Eivor Sommardahl

Fackspråk och översättningsteori. VAKKI-symposium XIV. Våren 12-13.2.1994. Vasa universitet. Humanistiska fakulteten. Forskargruppen för översättningsteori. Vaasa 1994. 328 s.

Temat för denna symposierapport är juridiskt språk men också andra ämnesområden såsom problem förknippade med översättning ingår.

Laurén, Ulla: Tvåspråkiga och enspråkiga skolelevers skriftliga produktion. Performans och kreativitet. Acta Wasaensia nr 37. Vasa 1994. 243 s.

I denna bok, som är en doktorsavhandling, har författaren undersökt tvåspråkiga och enspråkiga elevers skriftliga produktion. Syftet med avhandlingen är att undersöka om tvåspråkiga elever, när de skriver uppsats, märkbart avviker från enspråkiga i fråga om språkanvändning och i fråga om fel. Samtidigt undersöker författaren om de tvåspråkiga eleverna möjligtvis har kognitiva fördelar av sin tvåspråkighet, dvs. om de är mer kreativa, om de har en bättre analytisk förmåga och en större språklig medvetenhet. ES

Maiden nimet kuudella kielellä. Eeva Maria Närhi (red.). Finsk-svensk-samisk-engelsk-fransk-tysk lista över namn på alla självständiga stater och namn på delstater m.m. Kotimaisen kielten tutkimuskeskus. Julkaisuja 77. Helsinki 1994. 163 s.

Boken är en ny upplaga, kompletterad med samiska och tyska. Den tar upp namnen på alla självständiga stater, på delstater och på andra geopolitiskt viktiga områden, däremot inte invånarnabeteckningar eller nationalitetsadjektiv. ES

Nordman, Marianne: Minilekter. Om de små textgenrernas språk. Vaasan Yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia no 178. Språkvetenskap 23. Vaasa 1994. 187 s.

I denna vetenskapliga rapport granskar författaren språket i

fyra olika textgenrer som faller inom ramen för fackspråk men inte undersökts särskilt mycket tidigare. Rapporten handlar om språket i matrecept, stickbeskrivningar, väderrapporter och gymnastikprogram. Författaren diskuterar bl.a. möjligheten att testa maskinöversättning på denna typ av starkt standardiserade texter. ES

Suomen kielen perussanakirja, del I-III. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Julkaisuja 55. Helsinki 1990-1994.

Den stora finska basordboken har nu efter många års arbete kommit ut. Boken omfattar ca 2 000 sidor och inemot 100 000 uppslagsord och den ger uppgifter om bl.a. ordens stavning, böjning, betydelse, stilvärde och användning i fraser. Ordboken är normativ och beaktar finska språknämndens rekommendationer.

Huvudredaktör för ordboken är Risto Haarala. ES

Svensk uttalsordlista. Forskningscentralen för de inhemska språken. Skrifter 3. Helsingfors 1994. 203 s.

Svenska språkbyrån har utarbetat en uttalsordlista över ca 6 000 ord, varav en del är geografiska namn. I ordlistan ingår sådana ord som kan vålla problem både för svenskspråkiga och för finskspråkiga talare. Den är främst avsedd för bruk i Finland, men såväl sverigesvenskt som finlandssvenskt uttal redovisas.

Uttalsordlistan kan uppfattas både som deskriptiv och normativ. Alla de uttalsformer som redovisas har av redaktionen bedömt som acceptabla, med de regionala och stilistiska begränsningar som anges i listan. Huvudprincipen är att den uttalsform som står först rekommenderas i första hand. Transkriptionen är enkel, med bara ett fåtal fonetiska specialtecken. ES

ISLAND

Af Kristján Arnason

Þorleifur Hauksson (redaktör) og Þórir Óskarsson. Íslensk stílfræði. Styrktarsóður Þórbergs Þórðarsonar og Margrétar Jónsdóttur. Mál og menning. Reykjavík 1994. 709 s.

Denne håndbog om stilistik er resultatet af nogle års arbejde, finansieret af en fond som blev grundlagt af forfatteren Þórbergur Þórðarson og hans hustru Margrét Jónsdóttir. (Et ældre værk som er udkommet ved støtte fra denne fond er *Íslensk sameithaorðabók* (Islandsk synonymordbog) af Svavar Sigmundsson.) Denne bog har to hoveddele. I: *Stílfræði og stílgreining* (Stilistik og stilistisk analyse) og II: *Íslensk stílsaga* (Islandsk stilhistorie).

Den første del giver en oversigt om stilistikken som fag og diskuterer stilistikkens metodik og teoretiske problemer fra den klassiske retorik ned til nutiden, mens den anden del giver en historisk oversigt over stilen i islandske prosaværker fra den ældste litteratur til nutiden. Der er også oversigtskapitler såsom "Yfirlit um íslenskan stíl fram um 1540". "Yfirlit um íslenskan stíl frá 1540 til 1830" o.s.v. Kun prosa bliver behandlet i bogen, nogen diskussion af poetisk stil eller metrik findes ikke. Der følger en bibliografi på 28 sider og et navneregister.

Jón Hilmar Jónsson. Orðastaður. Orðabók um íslenska málnotkun. Mál og menning. Reykjavík 1994. xxxii + 698 s.

Denne ordbog, på ca 11.000 opslagsord, er en kontekstordbog, som citerer syntaktiske og morfologiske kombinationer af ord og ordstammer. Som skandinaviske paralleller nævnes: *Dansk sprogbrug. En stil- og konstruktionorsdbog af Erik Bruun* (1978) og *Svensk handordbok. Konstruktioner och fraseologi* (red. Ture Johannison og K.G. Ljunggren (1966)).

Bogen er skrevet med tanke på et stort brugerpublikum. Den skal være til hjælp for dem som lærer islandsk som fremmedsprog, dem som nyligt er begyndt at skrive på islandsk, men også for de viderekomne. Som sagt er hovedvægten på konteksten, med mindre vægt på betydningsforklaring eller grammatiske oplysninger.

Forfatteren er redaktør ved Orðabók Háskólans og han har gjort brug af instituttets datakorpus.

Nucleus latinitatis. Ný útgáfa. Guðrún Kvaran og Friðrik Magnússon sáu um útgáfuna. Orðabók Háskólans. 1994 xxxii + 701

Dette er en diplomatarisk udgave af en latinsk-islandsk ordbog af Jón Árnason (1665-1743), biskop i Skálholt. Denne ordbog, som udkom 1738 i København, var en islandsk version af en *Nucleus Latinitatis* af Hans Gram som udkom i København 1712. Denne bogs hovedinteresse for den islandske nutid er ordforrådet i den islandske tekst. Den giver vigtige oplysninger om islandsk ordforråd og orddannelse i bogens tid.

Denne bog er nr. III i en serie, udgivet af Orðabók Háskólans: *Orðfræðirit fyrri alda*, hvor der udkommer ældre ordbøger som kaster lys over ordforrådets historie. Udgiverne er (eller har været) medarbejdere på Orðabók Háskólans.

Biblúlykill. Orðalyklar að biblíunni 1981. Biblúlykilsnefnd og Hið íslenska Biblíufélag. Reykjavík. 1994. xvi + 1692.

Dette er en konkordans over Bibeltekster, lavet efter den tekst som udkom i den islandske udgave af bibelen 1981. Denne konkordans indeholder alle nominer (fællesnavne), alle adjektiver, de fleste verber og en del af adverbierne. Alle præpositioner, pronominer, konjunktioner o.s.v. er udeladt i konkordansens hovedtekst.

Bogens hovedtekst er en *Aðallykill* som indeholder opslagsord som skulle være af interesse for teologer og litteraturfolk eller andre som vil studere bibelteksten fra dette synspunkt. Den er mindre egnet til lingvistisk analyse. Der findes også en personnavnekonkordans og tal-konkordans (talanalykill).

Redaktionskomiteen bestod af Baldur Jónsson, Baldur Pálsson, Guðrún Kvaran, Jón Sveinbjörnsson og Svavar Sigmundsson.

Halldór Halldórsson. Stafsetningarorðabók með skýringum. Fjórða útgafa, aukin og endusköðuð. Almenna bókafélagið. Reykjavík. 1994 (364 s.).

Dette er fjerde udgave af en bog som første gang udkom i 1947. I en fortale siges det at dette er en radikal revision af de ældre udgaver. Der er mange nye ord i bogen, et stort antal sammensatte ord og mange nyord og usammensatte ord, dels indsamlet fra Baldur Jónssons *Réttitrunarorðabók* (1989), dels fra Ásger Blöndal Magnússons *Orðsifjabók*, dels fra *Orðabók menningarsóðs* (1983). Mange stednavne og personnavne er optaget i bogen, og der er flere oplysninger om ordbøjning end i de ældre udgaver. Det påpeges i fortalen, at bogen ikke tager hensyn til ordfrekvens. Den er ment ikke mindst som hjælpemiddel for folk som bruger sjældne ord.

Forfatteren er professor emeritus ved Háskóli Íslands og forhenværende formand for Íslensk málnefnd.

NORGE

Av Ståle Løland

Bondevik, Jarle, Oddvar Nes og Terje Aarset (red.): Målsamlinger frå Sunnmøre av Ivar Aasen. Norsk bokreidingslag L/L 1994. 329 s.

Boka er det andre skriftet i en serie som blir gitt ut av Ivar Aasen-selskapet. Det første skriftet presenterte Aasens første grammatikalske arbeider, sunnmørgrammatikkene. Dette andre skriftet inneholder et utvalg av de leksikalske arbeidene hans fra Sunnmøre i perioden 1839 til 1844. Oppskriftene fra heimemiljøet var det vitenskapelige grunnlaget for Aasens arbeid siden. Utgiverne har planer om å publisere tilfang fra de ulike landsdelene, i den rekkefølgen som Aasen besøkte dem.

Eng. Jan: Verb i passiv fulgt av perfektum partisipp. Bruk og historie. Novus forlag 1994. 374 s.

Boka behandler setninger av typen *Planen forsøkes iverksatt før årsskiftet*, der et verb i passiv er fulgt av et perfektum partisipp. Forfatterne dokumenterer hvordan denne uttrykksmåten blir brukt i dag, og hvordan den har blitt brukt i norsk og nordisk fra de eldste tider. Et sentralt punkt er hvilke verb som kan brukes på denne måten, og hvilke andre syntaktiske egenskaper og hva slags betydning disse verbene har.

Hertzberg, Frøydis, Kjell Ivar Vannebo og Bente Eriksen Hagtvedt (red.): Ferdigheter i fare? Om lesing og skrivning i dagens samfunn. Ad Notam Gyldendal 1994. 301 s.

Boka inneholder 17 artikler som belyser hva vi vet og ikke vet om lese- og skriveferdighetene i Norge i dag. Den består av fire deler. Del 1 er Lesing og skrivning i historisk perspektiv, som gir en bakgrunn for å forstå framveksten av lese- og skriveferdighet både i den norskspråklige og den samiske befolkningen. Del 2, Lese- og skrivevansker - forekomst og særtrekk, behandler dagens forskningsstatus i Skandinavia og internasio-

nalt. Del 3, Nyere norske undersøkelser, er bokas hoveddel. Den har blant annet en redegjørelse for nordmenns lesevaner sammenliknet med forholdene i våre naboland, og en omfattende utgreiing om problematikken rundt fjernsynets innflytelse på lesevanene. Siste del, Pedagogiske utfordringer og framtidsperspektiver, inneholder en oppsummerende artikkel om hvilke konsekvenser lese- og skrivevansker bør få for lærerutdanningen.

Hvenekilde, Anne (red.): Veier til kunnskap og deltakelse. Utviklingen av grunnskoetilbudet til elever fra språklige minoriteter. Novus forlag 1994. 211 s.

Den norske grunnskolen har i de siste tiårene fått et økende antall elever fra språklige minoriteter. Denne boka inneholder artikler om hva skolen kan gjøre for å tilpasse sitt tilbud til disse elevene. Forfatterne har ulik faglig bakgrunn: anvendt språkvitenskap, norsk som andrespråk, spesialpedagogikk og psykologi. Blant emner de tar opp, er debatten om språklige minoriteter i skoleverket, morsmålet og andrespråkets rolle i undervisningstilbudet for elever fra språklige minoriteter, undervisningsorganisering, myter om tospråklighet og hva vi kan lære av å studere elever med suksess.

Johnsen, Egil Børre: Den andre litteraturen. Hva sakprosa er. Cappelen Akademisk Forlag 1995. 173 s.

Boka er delt opp i tre essay: Sakprosaens vilkår, Sakprosaens begrep og Sakprosaens kvalitet. Her analyserer forfatteren begrepet sakprosa og diskuterer hvilken rolle den spiller og har spilt i vår litteratur. Sentrale spørsmål er: Hvilken sakprosatradisjon befinner våre oppdrageres prosa seg innenfor? Hva slags språk formes de av og bruker de selv i sine fag? Framstillingen bygger delvis på foreløpige resultater fM forskningsprosjektet «Norsk sakprosa», som begynte våren 1994.

Lomheim, Sylfest: Nynorsk i NRK frå A til Å Norsk rikskringkasting (NRK) 1994. 72 s.

Forfatteren har vært språkkonsulent i Norsk rikskringkasting i en rekke år, og han har skrevet dette heftet først og fremst med tanke på medarbeidere i radio og fjernsyn. Heftet har to

hoveddeler. Den første tar opp viktige spørsmål i praktisk nynorsk: norske og utenlandske navn, juridisk terminologi, kongelig titulatur, vanlige feil i formverket og nynorsk uttalenorm. Den andre delen gir råd og rettleiding om enkeltord og uttrykk, ordnet alfabetisk fra A til Å. Til slutt i heftet står språkreglene i NRK med kommentarer.

Lundeby, Einar: Norsk og nordisk. Femten studier i språkhistorie og språknormering. Festschrift på 80-årsdagen 3. oktober 1994. Redigert av Ernst Håkon Jahr og Geirr Wiggen. Festskriftet inneholder artikler blant annet om Samnorsk og samnordisk, Arbeidet i Norsk språknemnd, Stortinget og språksaken, Språkreising i Norden på 1700-tallet, om prioritering i norsk språknormering, Om «utbrytningen», dens opphav og innhold, Fremmedord - hva gjør vi med dem?, Hvordan er systemet med to bestemte artikler (den foranstilte og den etterstilte) utnyttet i norsk?

Myking, Johan, Helge Sandø, og Ivar Utne (red.): Helsing til Lars Vassenden på 70-årsdagen. Nordisk institutt. Bergen 1994. 224 s.

Festskriftet inneholder om lag tjue artikler som tar opp ulike emner innenfor språkvitenskapen og faget nordisk på universitetet. Fra et nordisk synspunkt er det særlig tre artikler som er interessante: *Per-Bjørn Pedersen*: Norsk oljespråk i eit tiårs perspektiv, *Lars S. Vikør*: Korfor fekk vi språkstrid? og *Helge Omdal*: Et språklig klimaskifte? I den siste artikkelen påviser forfatteren at det har foregått et klimaskifte i det norske språksamfunnet de siste tiårene: Språktoleransen har blitt høyere, og det er i dag mye vanligere enn tidligere å bruke eget talemål/dialekt, også i mer formelle sammenhenger. Forfatteren mener at en kan spore en liknende utvikling i andre land, selv om tendensen er sterkere i Norge enn i andre land det er naturlig å sammenlikne med.

Mål og makt. Tidsskrift utgjeve av Studentmållaget i Oslo. Nr. 1-2/94. Heftet er et temanummer om journalisten, forfatteren og målmannen Aasmund Olavsson Vinje.

Nordica Bergensia. Nummer 1, 2, 3 og 4 1994. Utgitt av Nordisk institutt. Universitetet i Bergen. Redaktør: Odd Einar Haugen.

Dette er de tre første numrene i en serie som tar sikte på å avspeile den faglige aktiviteten blant studenter, lærere og gjestende forskere ved Nordisk institutt i Bergen. Tidsskriftet vil publisere seminarinnlegg, semesteroppgaver, fagkritiske innlegg, hovedoppgaver, avhandlinger osv.

Det første nummeret er på 178 sider og inneholder disse artiklene: *Helge Sandøy*: Kognitiv fonologi?, *Gunnstein Akselberg*: Phenomenology, sociolinguistics and sociology, *Dagmar Bendt*: Egentlig subjekt - en egen funksjonskategori?, *Jørgen Sejersted*: Egentlig subjekt i en syntaktisk beskrivelse av norsk, *Øystein Alexander Vangnes*: Presenteringskonstruksjonen. Tematiske eigenskapar i lys av grammatiske, *Olav Nedrebø*: Nokre handbøker og andre hjelpemiddel i norrøn filologi, *Odd Einar Haugen*: Utgjeving av norrøne tekster i Noreg. Eit historisk overblikk og ei metodisk vurdering. Det andre nummeret (174 s.) inneholder en hovedfagsoppgave av *Arne Tjelle* om «Rettskrivinga av 1941. Bakgrunn, politisk spel og ideologisk analyse». Forfatteren mener at det ikke lå noen egen nazistisk språkideologi bak denne rettskrivningen. De som stod bak den, hadde sprikende interesser, og arbeidet var preget av rot og faglig dilettantisme. Rettskrivningen ble aldri gjennomført i skolen fordi forlagene argumenterte mot å trykke lærebøker med denne rettskrivningen, siden de hadde store lagre av nytrykte lærebøker med rettskrivningen av 1938. I pressen derimot ble den nye rettskrivningen gjennomført med tvang. Det er den eneste gangen i norsk historie at en rettskrivning er gjort obligatorisk for avisene. Det tredje nummeret (180 s.) er et minne nummer for *Bjarne Fidjestøl* med en rekke litteraturvitenskapelige artikler. Det fjerde nummeret (192 s.) inneholder blant annet en artikkel av *Ingeborg Huus* om Riksmålsforfatternes kritikk av 1938-reformen.

Nordlyd. Tromsø university papers on language & linguistics. No. 20-1994. Inneholder foredrag som ble holdt på Det første nasjonale fennistikk-symposiet. Tromsø 18.-20. april 1991, med

en oversiktsartikkel av *Erling Wande*: Om fennistisk forskning utanför Finland.

Norsklæreren. Tidsskrift utgitt av Landslaget for norskkundervisning. Nr. 4 1994 inneholder flere artikler om norsk språk og EU av *Martin Skjekkeland*, *Kjell Venås*, *Sylfest Lomheim* og *Jon Smidt*. Flere av numrene i 1994 har debattartikler om ordtilfanget i nynorsk.

Norskraft. Arbeidsskrift for nordisk språk og litteratur. Universitetet i Oslo. Heftene fra 1994 inneholder disse artiklene om språklige emner: *Eric Papazian*: Er det normativt å beskrive et normalmål? Om grensa mellom språkvitenskap og språkpolitikk, *Viggo Kristensen*: Setningsskjema og leddrekkefølge i midtfeltet, *Svein Lie*: Setningsskjema igjen, *Hans Olav Enger*: Du godeste! Et unntak fra Kurylowicz' fjerde lov, *Vigleik Leira*: Transitive verbalgrupper nok ein gong, *Eric Papazian*: Om sje-lyden i norsk, og ombyttinga av den med kje-lyden.

Norsk lingvistisk tidsskrift, hefte 1 1994. Heftet inneholder blant annet disse artiklene: *Terje Spurkland*: «Måtte Herren hjelpe den mann som ristet disse runer og likeså han som leser dem!» Et mentalitetshistorisk blick på «skrive» og «lese» i norsk middelalder, *Hans-Olav Enger*: Lokal markerhet og norske substantiver, *Kristian Emil Kristoffersen*: Passiv i norrønt og nyislandsk - ei samanlikning, *Vigleik Leira*: Litt mer om null.

Norsk språk i EF og EØS. Rapport fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Kulturdepartementet. (Stensilert), 1994. 65 s.

Rapporten kartlegger språklig praksis og gjeldende bestemmelser for språk i EF-organene, EFTA og EØS. Den gir også en framstilling av norsk språkpolitikk og diskuterer EFs språkbestemmelser i framtiden. Til slutt gir arbeidsgruppen sitt syn på hvordan bruk av norsk språk kan gjennomføres i EF-organene.

Randen. Olav: Norsk i EU. Noregs Mållag 1994. 132 s.

I innledningen til boka kartlegger forfatteren språk og språkpolitikk innenfor EU (før Finland, Sverige og Østerrike ble medlemmer). Her bygger han i stor utstrekning på Allan Karkers bok «Dansk i EF» (se Språk i Norden 1994, s. 154). Hoveddelen av boka er en drøfting av hvilke følger en norsk tilslutning til EØS og EU kan få for norsk (særlig nynorsk) skriftspråk og talespråk. Forfatterens konklusjon er at norsk vil bli utsatt for et hardt press for enten en fellesnordisk løsning med dansk, eller en løsning med en fordeling mellom de danske, svenske og norske variantene av det fellesnordiske språket.

Schwebs. Ture (red.): Skjermtekster. Skriftkulturen og den elektroniske informasjonsteknologien. Universitetsforlaget 1994. 157 s.

Boka inneholder ni artikler om den norske skriftkulturens forhold til moderne elektronisk informasjonsteknologi. Artiklene behandler de endrede vilkårene den nye teknologien skaper for språket og litteraturen, med vekt på de følger teknologien kan få for kunnskapsformidling, forskning og læring. Forfatterne har bakgrunn fra skjønnlitteratur og forskjellige miljøer innenfor norskfaget, litteraturvitenskap, mediefag og humanistisk dataforskning ved universiteter og høyskoler.

Språklig samling. 35. årgang. Nr. 1-4 1994. Tidsskrift utgitt av Landslaget for språklig samling. Nr. 1 inneholder blant annet Helge Sandøy: Tradisjon og brot i nynorsk ordtilfang, nr. 2 Arne Torp: Skarre-r eller retrofleksar - kven vinn? og Eric Papazian: «Skal det være noe vindus-skitt?» Om sammenblanding av sje- og kje-lydene blant barn og ungdommer, nr. 3-4 Helge Sandøy: Rettskrivingsarkitekturen.

Vikør, Lars S.: Språkplanlegging. Prinsipp og praksis. Andre utgåva. Novus forlag 1994. 233 s.

Den nye utgaven av boka er noe revidert og utvidet i forhold til den første, som kom i 1988. Boka gir en grundig innføring i emnet språkplanlegging. Forfatteren analyserer og definerer sentrale begreper som «språk», «norm» og «normal» og bely-

ser forholdet mellom skrift og tale. Han drøfter også selve begrepet språkplanlegging og gir en framstilling av hva dette rent konkret innebærer, og hvilke instanser som utfører eller deltar i denne virksomheten. En stor del av boka går med til å systematisere og diskutere de ulike - ofte motstridende - prinsippene og argumentene som spiller (eller kan spille) en rolle i språkplanleggingen. I det siste kapitlet tar forfatteren opp sentrale problemer i norsk språkplanlegging sett på bakgrunn av disse prinsippene.

Vinje, Finn-Erik: Riktig norsk. Cappelen Akademisk Forlag 1994. 236 s.

Dette er en håndbok i praktisk språkbruk - en normativ språk- og stillære. Stoffet er gjennomgående disponert etter ordklasser. Noen emner som vanskelig kan få plass andre steder, er samlet i et eget kapittel om «Syntaktiske og stilistiske vansker». I siste kapittel - «Fra A til Å» - behandler forfatteren i alfabetisk rekkefølge språkriktighetsspørsmål som til stadighet dukker opp. Til slutt er det et fyldig sak- og ordregister. Disposisjonen gjør boka til et nyttig oppslagsverk, som det er lett å finne fram i.

SVERIGE

Av Birgitta Lindgren och Lena Moberg

Amnestål, Per: Klar text. Att handskas med det skrivna ordet. Björklunds förlag 1994. 79 s.

Denna skrivregelsamling är avsedd för journalister, redigeringare och korrekturläsare på tidningsredaktioner. Författaren är själv journalist och har dessutom under många år hållit seminarier på tidningsredaktioner om skrivande. Manuset har genomgått av Svenska språknämnden. De problem som behandlas belyses med många autentiska exempel, och författarens råd sammanfattas i varje avsnitt med en "gör-så här-ruta". Ett register underlättar för den som vill ha boken som uppslagsbok. BL

Arv och lån i svenskan. Sju uppsatser om ordförrådet i kulturströmmarnas perspektiv. Norstedts förlag 1994. 96 s.

I anslutning till museernas utställningsserie "Den svenska historien" anordnade Svenska Akademien 1993 ett symposium på temat "arv och lån i svenskan". Det är inläggen från det symposiet som presenteras i denna bok. Här behandlas bl.a. lån och påverkan från latinet, tyskan, franskan och engelskan samt lånord i svenska dialekter. BL

Benson, Sven: Dansk lagspråk 1561. Studier i Frederik II:s sjö rätt. Acta Regiae Societatis Scientiarum et Litterarum Gothoburgensis. Humaniora 35. Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället Göteborg 1994. 89 s.

Den danska sjölagen från 1561 är intressant ur flera aspekter, inte minst språkliga. Området var då nytt för lagstiftningen, och man hade här ingen muntlig tradition att bygga på. BL

Bergman-Claeson, Görel: Vi svenskar, vi människor och bomben. En semantisk analys av identifikationsramar och fiendebilder i pressdebatten om svenskt atomvapen 1952-1959. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 36. 1994. 190 s. Ak. avh.

Författaren har i denna avhandling undersökt hur deltagarna i pressdebatten på 50-talet om ett svenskt atomvapen skapar perspektiv med språkliga medel. BL

Börestam Uhlmann, Ulla: Skandinaver samtalar. Språkliga och interaktionella strategier i samtal mellan danskar, norrmän och svenskar. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 38. 1994. 220 s. Ak. avh. (Se anmälan s. 100.)

Delsing, Lars-Olof: The Internal Structure of Noun Phrases in the Scandinavian Languages. A Comparative Study. Department of Scandinavian Languages. University of Lund. 1993. 244 s. Ak. avh.

Avhandlingen gäller den interna strukturen i nominalfraser i de nordiska språken, såväl i standardspråk som i vissa dialekter. Ibland görs också jämförelser med andra språk. BL

Dialektkontakt, språkkontakt och språkförändring i Norden. Föredrag från ett forskarsymposium. Red. Ulla-Britt Kotsinas & John Helgander. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet. MINS 40. 1994. 323 s. + bil. 12 s.

I uppemot trettio uppsatser behandlas här olika former av språklig kontakt i Norden, mellan dialekter, mellan dialekt och riksspråk, mellan majoritetsspråk och minoritetsspråk, mellan olika språk och förändringar till följd av sådan kontakt. Bland uppsatserna kan nämnas en om språkkontakt under hansatiden, en om dalmål i upplösning, en om språkbruk hos karelare, en om kodskifte bland tvåspråkiga i den dansk-tyska gränsregionen, en om språkbyte i svenska Tornedalen. BL

Fries, Sigurd: Växtnamn då och nu. Artiklar sammanställda till Sigurd Fries sjuttioårsdag den 22 april 1994. Acta Universitatis Umensis. Umeå Studies in the Humanities 118. Almqvist & Wiksell International 1994. 247 s.

Som framgår av undertiteln rör det sig om en samlingsvolymer med tidigare publicerade artiklar, t.ex. om Flora Svecica

som växtnamnsordbok, Dalarnas folkliga växtnamn, trädnamnen fura och tall, och hurvida det finns noard för växter. BL

Götzsche, Hans: Deviational Syntactic Structures. A Contrastive Linguistic Study in the Syntax of Danish and Swedish. 2nd ed. Institutionen för svenska språket. Göteborgs universitet 1994. 209 s. Ak. avh.

Författaren har undersökt syntaktiska skillnader mellan danska och svenska utifrån en dansk originaltext (en H C Andersen-saga) och svenska översättningar av denna text. BL

Journalistik i förvandling. Om språk och texter i Expressen. Red. Jan Svensson. Nordlund 19. Institutionen för nordiska språk i Lund. 1994. 286 s.

I boken presenteras resultatet av arbetet inom en projektgrupp på institutionen för nordiska språk i Lund. Temat är kvällspressens språk, här närmare bestämt Expressens. De olika uppsatserna belyser ur språklig synpunkt hur ämnen som val, epidemier, kriminalitet, den enskilda människan behandlats i Expressen alltsedan dess tillkomst. BL

Kotsinas, Ulla-Britt: Ungdomsspråk. Ord och Stil. Språkvårds-samfundets skrifter 25. Hallgren & Fallgren 1994. 184 s.

Boken behandlar det språk som används i samtal ungdomar emellan, och författaren ställer frågan om ungdomar talar sämre i dag än förr. Även invandrarungdomars svenska tas upp. Författaren vill visa att ungdomars språk är expressivt, lekfullt och aktivt. BL

Kotsinas, Ulla-Britt: Vrålbedåriskt. En bok om flickslang. Astrid Brismans slangordbok 1932. Svenska språknämndens skrifter 78. Norstedts 1994. 173 s.

Boken innehåller en hittills opublicerad lista över flickslang sammanställd på 30-talet av en då 18-årig kvinnlig gymnasist, Astrid Brisman, och en kommentar om flickslangens ordbildningsprinciper av samma person. Den andra delen av boken innehåller en resonerande del om kvinnospråk och slang av språkforskaren Ulla-Britt Kotsinas. Många ord lever kvar,

ibland har de till och med blivit riktigt rumsrena, såsom *kille*, *knycka*, *fimp*, medan andra, åtminstone i dag, är försvunna, såsom de positivt värderande orden *schucker*, *smutt*, *tjongigt*. BL

Malmgren, Sven-Göran: Svensk lexikologi. Ord, ordbildning, ordböcker och orddatabaser. Studentlitteratur 1994. 150 s.

Författaren, som är verksam i olika ordboksprojekt, har skrivit en bok främst avsedd som kursbok inom lärarutbildningen. Boken kan indelas i tre huvudavsnitt: ett om ord, ordbildning och ords funktion i fraser, ett om svenska ordböcker och ett om datorer i språkforskningens, närmare bestämt ordforskningens tjänst. BL

McAllister, Robert: Talkommunikation. Studentlitteratur 1994. 214 s. Boken är främst avsedd för universitetsstudenter i fonetik och allmän språkvetenskap.

Författaren går igenom talets produktion, akustik och perception; det finns också ett avsnitt om fonologi med en historisk återblick. BL

Medeltida skrift- och språkkultur. Nordisk medeltidsliteracy i ett diglossiskt och digrafiskt perspektiv II. Nio föreläsningar från ett symposium i Stockholm våren 1992 med en inledning av Barbro Söderberg. Red. Inger Lindell. Sällskapet Runica et Mediaevalia. Medeltidsseminariet och Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet. Stockholm 1994. 228 s.

Bland bidragen kan nämnas en uppsats av Claes Gejrot om skriftväxlingen mellan latin och svenska i en religiös handskrift från 1400-talet, en av Sven-Bertil Jansson om den skiftande inställningen till skrift och skriftbehärskning som framträder i senmedeltida svenska texter och en av James E. Knirk om hur man lärde sig skriva med runor i det medeltida Norge. BL

Niederdeutsch und die skandinavischen Sprachen I. Red. Kurt Braunmüller och Willy Diercks. Universitätsverlag C. Winther, Heidelberg 1993. 312 s.

Denna bok är en första rapport från projektet Niederdeutsch

und Skandinavien, som sedan några år pågår vid universitetet i Hamburg. I rapporten diskuteras först i ett antal artiklar de utomspråkliga och språkliga förutsättningarna för medellågtyskans intensiva påverkan på de nordiska språken under medeltiden. Därefter presenteras de preliminära resultaten av en språklig analys av de texter, s.k. folkböcker i dansk och svensk översättning från medellågtyskan, som ligger till grund för undersökningen. Till skillnad från äldre forskning, som ofta inriktade sig på ordförrådet, eftersträvas i detta projekt med datorteknikens hjälp en vidare kartläggning av det lågtyska inflytandet på samtliga språkliga nivåer. I överensstämmelse med en nyare språksyn har projektet också en klart språksociologisk inriktning. LM

NODALIDA '93. Proceedings of "9:e Nordiska datorlingvistdagarna" Stockholm 3-5 June 1993. Ed. Robert Eklund. Department of Linguistics. Stockholm University 1994. 338 s.

I den här konferensrapporten presenterar ett antal forskare erfarenheter av datorlingvistiskt arbete, bl.a. sådant som rör "tagning", dvs. märkning av material som läggs i databaser för att underlätta sökandet, t.ex. av ordklass. En jurist, Peter Seipel, och en språkvårdare, Margareta Westman, var särskilt inbjudna för att ange vad de ville att datorlingvistiken skulle bidra med i deras verksamhet. BL

Nordiskt namnforskarregister 1994. Red. Gunilla Harling-Kranck och Pia Granholm. NORNA-rapport 55. NORNA-förlaget 1994. Uppsala. 61 s.

Det här är den nionde gången som NORNA (Nordiska samarbetskommittén för namnforskning) ger ut en förteckning över forskare i eller utanför Norden som arbetar med nordisk namnforskning. BL

Omdal, Helge: Med språket på flyttefot. Språkvariasjon og språkstrategier blant setesdøler i Kristiansand. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 35. 1994. 253 s. Ak. avh.

I sin avhandling har författaren undersökt hur folk som i

vuxen ålder flyttat från Setesdal till Kristiansand förändrat sitt språk. Trots den geografiska närheten, båda platserna ligger i Södra Norge, finns det intressanta språkliga skillnader. Setesdalsdialekten är ett bygdemål och räknas som en av de mest arkaiska norska dialekterna, medan Kristiansandsdialekten är ett stadsmål och ett av de talspråk som nått längst i fonologisk och moroflogisk förenkling. Liksom i många andra undersökningar visar sig kvinnorna vara de som är mest benägna att anpassa sitt språk. I undersökningsresultaten tycker sig dock författaren få belägg för den ökade tolerans för dialekttalande som noterats i Norge under de senaste 20–30 åren. BL

Ortnamn värda att vårda. Föredrag från Riksantikvarieämbetets symposium Ortnamnskultur 5–7 maj 1993. Red. Göran Ulfsparre. Riksantikvarieämbetet 1994. 171 s.

I denna symposieskrift belyses ortnamnens kulturella värden och sociala betydelse; vidare behandlas förutsättningarna för att bevara ortnamnen och för att bedriva en allsidig ortnamnsvård. Författarna är såväl nordiska ortnamnsforskare som representanter för myndigheter som sysslar med ortnamnsverksamhet. I förordet talar riksantikvarien Erik Wegræus om ortnamn som en integrerad del av en kulturhistorisk verklighet och om vikten av god ortnamnsred. BL

SLÅ 94. Rytmer i etern. Svenskläraryrskriftens årsskrift 1994. Red. Susanne Larsson-Krieg. Svenskläraryrskriftens skriftserie 213. Natur & Kultur 1994. 187 s.

Temat för denna årsskrift är vad som händer inom radio-, teve- och datorvärlden just nu, och hur denna utveckling kan utnyttjas i skolan. Bland artiklarna kan nämnas "Läsutveckling med talande dator" av Åke Olofsson. BL

Språk och Stil. Tidskrift för svensk språkforskning. Ny följd 3/1993. Swedish Science Press. Uppsala 1994. 221 s.

Bland artiklarna kan nämnas en av Brita Green om de många uttrycksfulla nominal sammansättningarna hos Harry Martinson, som t.ex. *ordporl, stormsömn*, en artikel av Lena Ekberg om verbet *ta* i metaforisk och grammatikaliserad

användning samt en recension skriven av Folke Freund och Birger Sundqvist som behandlar Erik Anderssons "En ny svensk grammatik". BL

Språkbruk, grammatik och språkförändring. En festskrift till Ulf Teleman 13.1.1994. Institutionen för nordiska språk, Lunds universitet 1994. 375 s.

Denna festskrift innehåller 38 uppsatser samlade under temana *språkbruk, grammatik och språkförändring*. Bland annat kan nämnas "Om dialogreglering" av Jens Allwood, "Generisk substantiv" av Erik Hansen och "Stadsspråkets födelse" av Lars-Gunnar Andersson. BL

Strandberg, Svante: Studier över sörmländska sjönamn. Etymologi, namnbildning och formutveckling. Skrifter utgivna genom Ortnamnsarkivet i Uppsala. serie B. Meddelanden 8. Uppsala 1994. Ak. avh. 300 s.

Nordiska sjönamn utgör ingen enhetlig formell och semantisk kategori, och etymologin är oftast dunkel. I den här avhandlingen behandlas sjönamn inom landskapet Södermanland, som är rikt på sjöar och ålderdomliga sjönamn. BL

Svenskläraren 1-5 1994. Medlemsblad för Svenskläraryrningen. Bland artiklar av språkligt intresse kan nämnas några debattartiklar om svengelska i nr 1 och nr 4. BL

Svenskt runordsregister. Red. Lena Peterson. 2:a rev. upplagan. Runrön 2. Runologiska bidrag utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet. 1994. 79

Registret utgör en samlad förteckning över de ord som förekommer i de svenska vikingatida runinskrifterna med undantag för egennamn; ett särskilt namnregister är under utarbetande. Uppslagsformer är normaliserade, och därunder kan man se i translittererad form vilka böjningsformer och stavningar som finns belagda och uppgift om vilka ristningar det gäller. Så t.ex. kan man slå upp *allgoðr* 'mycket god' och se att maskulina ackusativformen finns belagd med stavningarna *alkuþan*, *alkoþan*, *halkuþan*. BL

Svensson, Jan: *Språk och offentlighet. Om språkbruksförändringar i den politiska offentligheten*. Lundastudier i nordisk språkvetenskap A 47. Lund University Press 1994. 180 s.

Boken redovisar en undersökning av en del av de förändringar som skett i den politiska offentlighetens språk, i genrer som riksdagsanföranden, ledare och nyhetsartiklar. Bilden visar sig splittrad, men flera förändringar kan konstateras, bl.a. framgår att riksdagsanföranden blivit allt mindre diskuterande och allt mer slagordsmässiga. Undersökningen är en del av projektet *Det offentliga samtalets förändring* vid Lunds universitet. BL

Tallmo, Karl-Erik: *Orden och rubrikerna*. Brutus Östlings bokförlag Symposium 1992. 159 s.

I dag är det allt flera som med datorns hjälp ensamma har ansvaret för hela framställningen av tryckt material, alltifrån innehåll, språklig form, korrekturläsning, typografi och övrig layout, alltså det som brukar kallas *desktop*. Den här boken är avsedd för dem som behärskar de rent datatekniska momenten men som behöver hjälp med de delar av arbetet som kan kallas journalistik, redigering och språkriktighet. Här tas upp sådant som formulering av rubriker, ingresser m.m., utnyttjande av diagram och grafik samt rena språk- och skrivegler. BL

Åberg, Gösta: *Hur ska det heta? Tidens lilla språkriktighetslexikon*. Tidens förlag 1994. 176 s.

Författaren, som har lång erfarenhet som förlagsredaktör, förlagschef och bokförläggare, har här samlat upplysningar och råd i språkliga frågor. Materialet är ordnat som en uppslagsbok med kortfattade artiklar. Uppslagsordet kan t.ex. vara ett ord som ofta blir felstavat (t.ex. *abborre*, som man dock endast hittar under den korrekta formen), eller vars böjning kan vara ett problem (t.ex. *centrum*). Det kan också vara en språklig företeelse som som man vill få upplysningar eller råd om, t.ex. vad attribut är eller bruket av apostrof. BL